

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 16–17 березня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

2. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу / А. Я. Коваленко. – К.: "Фірма "Інкос", 2002. – 317 с.

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ І СЛОВОТВОРЧИЙ АСПЕКТИ НОМІНАЦІЇ РЕАЛІЙ МІСЬКОГО ЖИТТЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Єнікєєв Д. С.

(Запорізький національний університет)

Науковий керівник – д-р філол. наук, професор Єнікєєва С. М.

Асоціативно-образні номінації представлено у мові лексемами і фраземами, які утворилися у результаті метафоричної або метонімічної трансформації значення існуючих у мові слів і виразів. Лондон часто називають The Big Smoke, тим самим підкреслюючи характерну для столиці Великої Британії та величезного мегаполіса загазованість. Назва найбільшого з п'яти дзвонів Вестмінстерського палацу в Лондоні та назва годинника і Годинникової вежі в цілому Big Ben виникла внаслідок асоціації споруди з куратором її будівництва – сером Бенджаміном Холлом, людиною високого зросту.

Метафора – це перенесення назви з одних предметів, явищ, дій, ознак на інші на основі подібності між ними. Наприклад, назва найбільшого у світі колеса огляду London Eye утворилася внаслідок асоціації форми споруди з оком, з одного боку, та за призначенням цього атракціону – оглядати місто з висоти, з іншого. Виставковий центр набув назви Millennium Dome, яке відбиває форму будівлі – наявність куполу, та її призначення – розміщення виставки Millennium Experience, приуроченої до святкування настання третього тисячоліття. Метонімія (грец. μετωνυμία – перейменування) – це слово, значення якого переноситься на найменування іншого предмета, пов'язаного з властивим для цього слова предметом за своєю природою. Так, лондонська підземка, відома серед народу як tube – "труба".

Вторинна номінація метрополітену ґрунтується на асоціації тунелів метро з трубопроводом. Назва відомого британського автобусу double decker виникла в результаті метонімічного переносу якості транспортного засобу (наявність двох поверхів) на увесь об'єкт номінації. Залежно від прагматичних намірів авторів цих номінацій

найменування міських реалій бувають конкретно-образними та асоціативно- образними. Механізмами утворення останніх слугують метафора та метонімія.

У сучасному англомовному урбанізованому світі культурне життя суспільства стало одним з рушійних сил популяризації міст. Університети, бібліотеки, театри, кінотеатри, музеї, парки, художні галереї, міські розважальні заходи реалізують urban culture у стилі життя та мовленні міського населення. Класифікація лексичних одиниць на позначення культурно-специфічних реалій міста дозволяє виявити характерні для британського варіанту англійської мови тематичні групи урбаністичних номінацій. Британські урбаноніми, пов'язані із соціально-культурною діяльністю населення Об'єднаного Королівства можна поділити на такі групи:

1. Урбаноніми з референцією до авторитетних постатей та подій. До них належать номінації на позначення закладів державної та національної значущості, наприклад, Admiral Arch, Victoria Tower, Andrew W. Mellon Auditoriu. Заклади релігійного спрямування часто отримують свої назви від імен святих покровителів, сподвижників, фундаторів, меценатів, на честь яких названо храми та церкви, наприклад, St Margaret, St Mary, St Paul's Cathedral, St Peter and Paul. Серед назв релігійних установ є чимало номінацій метафоричного характеру, наприклад, Our Lady of the Rosar. Імена святих, відомих британців часто зустрічаються у назвах лікарень, навчальних та виховних закладів, наприклад, Archbishop Tenison's School, Elizabeth Garrett Anderson School. Прагнення ушанувати святих, відзначити благородні справи благодійників і піклувальників, щедрих меценатів реалізується у номінаціях урбаністичних об'єктів. Імена авторитетних постатей вживаються для номінації свят національного масштабу, наприклад, Queen's Birthday at Buckingham Palace, з метою викликати у британців та гостей зацікавлення присутністю титулованих осіб, на які зроблено посилання у назвах заходів.

2. Урбаноніми з референцією на географічні об'єкти використовуються для номінації установ та подій історичного значення, які з часом набули освітньо- розважального характеру, наприклад, the British Museum, Buckingham Palace, Cuba Street Carnival, Otago Festival of the Arts, Queenstown.

3. Урбаноніми, зі згадуванням розташованих поблизу об'єктів, наприклад, Beckenham Palace Park, Bloomfield Road Stadium, Pride Park Stadium, Central Park Hotel, Chelsea and Westminster Hospital, the

Darlington Arena, Green-town Hospital, Dorset Square Hotel, Central Park Hotel,.

4. Урбаноніми, до складу яких входять елементи з референцією на ознаки та властивості об'єкту номінації, наприклад, Bushy Park, Green Park, the Crystal Palace, Rose Garden,.

5. Урбаноніми з компонентом, що вказує на етнічну належність, національно- культурну значущість, державну цінність, наприклад, British Museum, British Library, Britannia Stadium, National Portrait Gallery, the National Gallery.

6. Урбаноніми, що містять вказівку на певну сферу занять, галузь професійної діяльності британців, наприклад, the Bard Music Festival, British Broadcasting Corporation, the Royal Air Force Museum, the National Crafts Museum, Cinema Museum, the Courtly Craft & Textiles Gallery.

Переважає більшість номінативних одиниць, що позначають міські реалії, була створена за правилами вторинної номінації: 1) національно-марковані урбаноніми є, здебільшого, дво- та багаточленні сполученнями; 2) вони утворюються на базі загальних урбанонімів (cathedral, gallery, hotel, hospital, museum, palace, park, theatre, stadium); 3) номінативну «унікальність» фразовим урбанонімам надають компоненти, які вказують на місце розташування, на осіб, що є видатними релігійними, політичними, державними діячами, меценатами, підкреслюють національно-культурну значущість та масштабність об'єкта, що номінується. Перспективним напрямком подальших досліджень може стати виявлення національно-специфічних особливостей урбаністичної лексики США, Канади, Австралії та Нової Зеландії.

1. Єнікєєва С. М. Нові номінації реалій міського життя Великої Британії: соціолінгвістичний і словотворчий аспекти. С. М. Єнікєєва, Д. С. Єнікєєв // Філологічні трактати. - 2016. - Т. 8, № 2. - С. 94-108. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN /Filtr_2016_8_2_13.